ULKOMINISTERIÖ LAUSUNTO PC0TQ23X-2
Konsulipalvelut
KPA-20 Lainsäädäntösihteeri Tommy Walkila 21.01.2019

Eduskunnan hallintovaliokunta

Viite
Lausunto HE 224/2018 vp

Asia
HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ MAAHANMUUTTOHALLINNOSSA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt ulkoministeriöltä kirjallista lausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 224/2018 vp). Ulkoministeriön maahantuloasioiden yksikkö lausuu pyynnön johdosta seuraavaa.

Asian tausta

Ulkoministeriö on 12.6.2018 lausunut sisäministeriön maahanmuutto-osastolle mainitun hallituksen esityksen luonnoksesta. Sisäministeriö on hyväksynyt ulkoministeriön vähäiset muutosehdotukset. Valmistelutyötä tekemään perustettiin työryhmä, jossa olivat mukana sisäministeriön, ulkoministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, Maahanmuuttoviraston ja Poliisihallituksen edustajat.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa. Lakia sovellettaisiin maahanmuuton hallinnonalalla suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn. Laki korvaisi lain ulkomaalaisrekisteristä, joka esitetään kumottavaksi. Tavoitteena on, että jatkossa henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa säädettäisiin yhdessä henkilötietolain vaatimukset täyttävässä laissa, joka täydentää Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta, tietosuojalakia sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettavaa lakia.

Yhteisrekisterinpitäjät (3 §)

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisista perusteluista ilmenee, että ehdotetussa maahanmuuttohallintoa koskevassa henkilötietolaissa rekisterinpitäjinä toimisivat ne viranomaiset, jotka ehdotettavan lain soveltamisalaan kuuluvissa käsittelytarkoituksissa käsittelevät henkilötietoja niille toimivaltaa luovassa lainsäädännössä säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi omiin itsenäisiin tarkoituksiinsa. Nämä viranomaiset käyttäisivät näiden lakisääteisten

tehtäviensä hoitamisessa harkinta- ja päätösvaltaa. Rekisterinpitäjiä olisivat Maahanmuuttovirasto, Poliisihallitus ja suojelupoliisi, Rajavartiolaitos, vastaanotto- ja järjestelykeskukset, säilöönottoyksiköt, ulkoasiainhallinto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä työ- ja elinkeinotoimistot. Nämä rekisterinpitäjät olisivat Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) 26 artiklan tarkoittamia yhteisrekisterinpitäjiä.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin erikseen Maahanmuuttoviraston ja ulkoasiainhallinnon toimivallasta ylläpitää ja kehittää omia tietojärjestelmiään vastuun selkeyttämiseksi yhteisrekisterinpitäjien kesken. Vastuun määrittäminen tietojärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen osalta ei kuitenkaan vaikuttaisi henkilötietojen käsittelyyn sovellettavan lain valintaan.

Vastuu tiedon oikeellisuudesta, tiedon korjaamisesta päättämisestä, yksittäisen tiedon luovuttamisesta sekä rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta kuuluisi tiedon sisältöön vaikuttaneelle, käytännössä tiedon tallentaneelle, viranomaiselle. Kukin yhteisrekisterinpitäjä vastaisi kuitenkin aina henkilötietojen kaiken käsittelyn lainmukaisuudesta omassa toiminnassaan.

Viisumit myönnetään kansallisessa viisumitietojärjestelmässä. Vaikka rekisterinpitäjyys ei olisi sidottu tietojärjestelmään, niin käytännössä ulkoasiainhallinto toimisi rekisterinpitäjänä kansallisessa viisumitietojärjestelmässä. Edustustojen ohella myös muut viranomaistahot kuten poliisi, Rajavartiolaitos ja Tulli myöntävät viisumeita kyseisessä järjestelmässä. Ulkoasiainhallinto toimisi rekisterinpitäjänä myös silloin, kun se käsittelee henkilötietoja vireyttäessään ulkomailla Suomen edustustolle jätettyjä ensimmäistä oleskelulupaa koskevia hakemuksia, kun edustustot keräävät biometrisia tunnisteita henkilöllisyyden varmistamiseksi, kun edustustot antavat päätöksiä tiedoksi ulkomailla ja myöntävät niin sanottuja protokollalupia tai laissez-passer -lupia. Lisäksi ulkoasiainhallinto toimisi rekisterinpitäjänä, kun edustustot päättävät Maahanmuuttovirastoa kuultuaan muukalaispassin myöntämisestä ulkomailla olevalle ulkomaalaiselle tai tekevät Emergency Travel Document (ETD) -päätöksiä.

Lisäksi säädettäisiin muun muassa ulkoasiainhallinnon vastuusta kansallisen viisumitietojärjestelmän osalta. Koska ei olisi tarkoituksenmukaista, että jokainen yhteisrekisterinpitäjä vastaisi tietojen käsittelyn hallinnoinnista, tietojärjestelmien ylläpitäjille keskitettäisiin nykytilaa vastaavasti tietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämisvastuu. Lisäksi tietojärjestelmien ylläpitäjille keskitettäisiin tietyt tietojärjestelmiin sidotut henkilötietojen käsittelytavat. Tietojärjestelmien ylläpitäjille keskitetyistä vastuista säädettäisiin erikseen ehdotetun lain 4 ja 5 §:ssä. Lain 6 §:ssä säädettäisiin erikseen myös järjestelmän ylläpitäjän roolista rekisteröidyn yhteyspisteenä.

Johtopäätökset

Ulkoministeriö pitää maahanmuuttohallinnon henkilötietosääntelyn keskittämistä ja muun muassa yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevia perusteluja kannatettavina ratkaisuina sääntelyn selkeyden ja rekisteröidyn oikeusturvan kannalta. Ulkoministeriö kannattaa myös valittua käyttötarkoitussidonnaista sääntelytapaa.

Liitteet -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Maahantuloasioiden yksikkö
KPA-20 Tommy Walkila

Asiasanat	MAAHANTULO, OLESKELULUVAT, VIISUMIT
Hoitaa	**KPA-20**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	KPA-01; KPA-30

Laatija jakanut